

preferă muzica *live*, cântată cu precădere de actori, fiindcă „un actor, chiar și când cântă fals, are starea personajului”. Muzicianul nu-și supralicitează contribuțiile, dar pe de altă parte, respectându-i pe regizori și pe actori, le cere reciprocitate. Nu din vanitate, ci pentru că „dacă spectacolul nu se armonizează în totul, nu poate atinge sufletul spectatorului”.

A doua secvență a cărții are tot forma unui interviu, ceva mai „tehnic”, intitulat *Poetica „impurității” expresive*. Cu sprijinul generos al artistului, Andreea Dumitru pătrunde în intimitatea modului în care acesta concepe muzica de scenă. Teoreticianul care e Iosif Herțea face un subtil și fructuos transfer de competențe către practician, compune, caută instrumente demult uitate, inventează altele, creează sunete ciudate, dar pătrunzătoare, îi convinge să-și învingă timiditățile până și pe actorii ce se declară afoni, și dorește să colaboreze nu doar cu directorii de scenă, ci și cu scenografi, pentru că uneori, așa cum s-a întâmplat la spectacolul *Săptămâna Luminată*, decorul poate să devină el însuși instrument muzical. În fine, Iosif Herțea îi creditează mai ales pe regizorii care nu doar văd, ci și *aud* propriul lor spectacol.

Secvența *Temă cu variațiuni* are, după părerea mea, funcție de confirmare. Cuvintele frumoase scrise de George Banu, Mihai Măniuțiu, Alexandru Tocilescu, Tompa Gábor, Cătălina Buzoianu, Cătălin Naum, Mircea Diaconu, Alexandru Repan, Mona Chirilă, Mihai Constantin Ranin, Melania Ursu, Dorin Andone, Miriam Cuibus, Răzvan Ionescu, Ovidiu Moț, Marius Gâlea, Florin Coșuleț nu doar îl omagiază pe maestru, ci dovedesc că ceea ce domnia-sa a spus în interviuri are deplină acoperire în fapte.

O *Teatografie* (selectivă și comentată), o *Filmografie* și *Bibliografie* completează o carte reușită. Iar izbânda i se datorează, desigur, lui Iosif Herțea, dar și a amănuntului deloc neglijabil că cele două autoare și-au luat în serios munca, prețuind astfel *seriozitatea definitorie* a celui pe care îl omagiază.

* Marinela Țepuș și Andreea Dumitru – *Iosif Herțea–vrăjitor de sunete ciudate*, Fundația Culturală „Camil Petrescu” și revista *Teatrul azi*, București, 2004.

Constantin PARASCHIVESCU

Pasăre cântătoare

„Eram o pasăre cântătoare ce-și găsisese alinarea/ În propriul ei cântec”, scrie despre sine actrița Stela Popescu-Temelie din Galați, într-un „mănunchi de cuvinte ce cuprinde copilăria și viața mea în teatru”, volumașul intitulat *Frunzele plâng toamna* (Editura N'Ergo, Galați, 2004). Care i-a fost înmănat, ca o surpriză, cu o lună înainte de lansarea oficială, în emisiunea „Surprize, surprize” de la TVR din 18 decembrie 2004, la împlinirea vârstei de 69 de ani și 48 de ani de teatru (născută 14 decembrie 1935, București). La 23 ianuarie 2005, a avut loc și lansarea cărții la Teatrul dramatic „Fani Tardini” din Galați, unde a jucat aproape treizeci de ani (1962–1990).

Stela Popescu Temelie

FRUNZELE PLÂNG
TOAMNA

cova. „Am pierdut, din naivitate, un mare tren!”, spune dânsa; de fapt, din dragoste pentru iubitul ei Lucian Temelie, cu care s-a căsătorit în 1959.

Din 1962 e la Galați. Aici a avut prilejul să creeze multe roluri de succes într-un repertoriu variat. A fost Maria Antonovna în *Revizorul* de Gogol și Donna Estrella în *Steaua Seviliei* de Lope de Vega, Florica în *Florin și Florica* de Vasile Alecsandri și Zița în *O noapte furtunoasă* de I. L. Caragiale, Zerbinette în *Vicleniile lui Scapin* și Florina în *Avarul* de Molière, Prințul Eduard în *Prinț și cerșetor* de Mark Twain și Mama în *Fanteziile lui Fariatiev* de Alla Sokolova, Anca în *Vlaicu Vodă* de Al. Davila și Filoftea din *Presul* de Ion Băieșu, dădaca Marina din *Unchiul Vanea* de Cehov, rolul principal în *Micul infern* de Mircea Ștefănescu și cele opt femei din *Un bărbat și mai multe femei* de Leonid Zorin, multe alte roluri din repertoriul românesc și universal.

De o deosebită sensibilitate, un precoce „ochi interior” („jumătate din mine privea făptura în care am intrat, cu interes și curiozitate”), actrița e și poetă și scrie din inimă („Cartea aceasta e însăși inima mea!”). așa cum i-a fost vocația și rostul – „Nimic nu e mai adevărat, mai minunat pentru tine ca actor, decât atunci când în fața oamenilor, a sufletelor lor, pe care le poți ține în pumnii strânși, atunci când ești pe scenă în fața reflectoarelor, să joci propria lor viață cu bucuriile și tristețile lor”!

Tip special de actriță, mică de statură, plinuță, cu fața rotundă ca o minge, ochi mari mirați de lume și de ea însăși, nas cârn, glas puternic și mlădios, frumoasă, potrivită pentru roluri de subretă și comedie, dar cu însușiri reale de dramă și ecouri tragice. Cu un monolog din *Hecuba* de Euripide e admisă la niște cursuri particulare de actorie ale lui Victor Bumbesti, ține să interpreteze Julieta din tragedia shakespereană și suferă mult când rolul e atribuit alteia. Între 1956–1962 e la Teatrul „Valea Jiului” din Petroșani, unde joacă alături de actori cu experiență și debutanți (Ana Colda, Gheorghe Iordănescu, Ion Pavlescu, Anca Ledunca) și refuză o ofertă de a veni la Teatrul Național din București, în urma unui rol interpretat în spectacolul montat de Sică Alexandrescu acolo, *Moralitatea Doamnei Dulska*. Ar fi dublat-o și înlocuit-o atunci pe Eugenia Popovici în *Revizorul*, *Bădăranii*, înaintea turneului de la Mos-